

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№9

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB[®]
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

OpenAIRE

ROAD

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

BASE

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

Crossref

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 874 sahifa.

E'lon qilishga 2025-yil 1-sentyabrda ruxsat etildi.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoirazimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Postdan xaridgacha: influenser va ilg'or veb-ilova (PWA – progressive web app)ning chakana sotuvga real ta'siri	14
Abdulaziz Madjidov	
Ta'lim xizmatlari bozori samaradorligini oshirishda ta'lim klasterlarining roli	22
Imamova Nilufar Asamutdinovna	
Korxona raqobatbardoshligini oshirishda marketingning tovar strategiyasidan foydalanish holati.....	29
Xidirov Sherzod Olimovich	
O'zbekistonda moliyaviy savodxonlikni institutsionallashtirish: NFIS, Finlit.uz va ta'lim islohotlari	34
Irgashev Anvar Farxodovich	
Moslashuvchan menejment tizimlarini yashil iqtisodiyotga integratsiyalash tasnifi	39
Umarov Bexzod Batirovich	
Qishloq xo'jaligida innovatsion marketing strategiyasini ishlab chiqish.....	43
Sheraliev Axror Sodiqovich	
O'zbekiston Respublikasida moliyaviy bank xizmatlarini rivojlantirishning tendensiyalari, undan samarali foydalanish imkoniyatlari va konseptual jihatlarini	48
Roziqov Behzod Bahrom o'g'li	
Metallurgiya korxonalarida raqamli texnologiyalarni joriy etish chet el tajribasi	54
Abdullayeva Matluba Nematovna	
Исследование связи между восприятием изменения климата и внедрением устойчивых методов ведения сельского хозяйства в Узбекистане	59
Светлана Ражабова, Бахром Миркасимов	
Surxondaryo viloyati qishloq xo'jalik tarmog'ini barqaror rivojlantirishni iqtisodiy-ekologik modellari	68
Abdug'aniyev Otabek Allajonovich, Xo'jamqulov Bekzod Turdaliyevich	
Milliy iqtisodiyotda real sektor salmog'i va uning o'zgarish tendensiyalari	75
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Isroilova Muhabbat Rustamjon qizi	
Qo'shilgan qiymatni soliqqa tortish uslubiyoti: xususiyatlari, vazifalari va muammolari	89
Xaitov Shuxrat Sharipboyevich	
Kognitiv yondashuv asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalari talabalari grammatik va diskursiv kompetensiyalarini shakllantirishning nazariy modeli va pedagogik texnologiyasi.....	94
Dadadjanova Feruza Muhammadyusupovna	
Transport tizimining rivojlanishi milliy iqtisodiy o'sishining asosi sifatida	98
Narziyev Umidjon Baxrillayevich	
Loyiha risklarini aniqlashda zamonaviy usullar va ularning samaradorligi.....	105
Marufhanov Davron Xasanovich	
Современные методы управления на железнодорожном транспорте в процессе трансформации системы.....	109
Кушакова Мамура Наримановна	
Финансовые механизмы и модели менеджмента в развитии устойчивой экономики транспортных компаний	115
Шарапова Гулчехра Рустамовна	
Kasbiy ta'limda o'quvchilarning raqamli kompetensiyasini shakllantirish va baholashning innovatsion yondashuvlari	120
Maxkamova Zuhra Tursunpulotovna	
Audit ishi sifati darajasini oshirish yo'nalishlari.....	124
Qushmatov Otaxon Qurbonaliyevich	

Erkin iqtisodiy zonalarda investitsiya loyihalarini moliyalashtirishning nazariy va amaliy asoslari.....	131
Yuldashev Baxtiyor Gayradjonovich	
Ko'chmas mulk qiymatini baholash va uning ekonometrik tahlili	135
Jaloliddinova Mohira Alisher qizi	
Современные тенденции и вызовы бюджетно-макроэкономической политики в Узбекистане	142
Хазраткулова Лола Нармуминовна	
Intellectual mulkda iqtisodiy mohiyat, mazmun hamda huquqiy jihat uyg'unligi	148
N.D.Maxmudova	
Axborot texnologiyalari asosida ta'limda loyiha boshqaruvida sun'iy intellekt va mashinali o'qitish imkoniyatlari	152
Xodjiyeva Durdona Abdurasolovna	
Концепция "Зеленого учета" и его значение для экономического развития.....	157
Умарова Зулайхо Турсуновна	
Iqtisodiyotning asosiy tarmoq va sohalariga kiritilgan investitsiyalarning joriy holati tahlili	166
Ismailova Kutlibeka Ulug'bek qizi	
O'zbekistonda yoshlar tashkiloti faoliyatini tashkil etishning o'ziga xos jihatlari va rivojlanish bosqichlari	172
Usmonov Adxamjon A'zamjonovich	
O'zbekiston Respublikasi maxsus iqtisodiy zonalar investitsion holatini hududlar kesimida tahlili.....	178
Anvarxonov Abdulatifxon Jamshidxon o'g'li	
Kichik biznes va o'rta biznesni rivojlantirish orqali aholi farovonligini ta'minlash.....	184
Ahmedov Oybek Turgunpulatovich, Nurqulov Nurbek Sirojiddin o'g'li	
Fiskal siyosat instrumentlari orqali yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va legallashtirish metodologiyasi.....	189
Ergasheva Malikaxon Avazxon qizi	
Fond bozorida savdo strategiyasi va uni amalga oshirishga yo'nalishlari.....	192
Soliev Istam Ixtiyorovich	
Sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning asosiy tamoyillari	197
Yuldasheva Kamola Miraliyevna	
Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda davlat boshqaruvi tizimining isloh qilinishi: Tajriba va istiqbollar.....	202
Mashrabaliyev Ibroximbek Mashrabaliyevich	
Iqtisodiyotning real sektorida investitsion loyihalarni moliyalashtirish amaliyoti.....	209
Qosimova Lola Sultanovna	
Sanoat mahsulotlari eksportida logistika zanjirining uzluksizligini ta'minlash: nazariy asoslar va amaliy yondashuvlar.....	217
Kurbonova Ma'mura Abdukarim qizi	
Soliq ma'murchiligiga zamonaviy texnologiyalarini joriy etish orqali qo'shilgan qiymat soliq ma'murchiligi bazasini kengaytirish yo'llari	222
Raxmonqulov Umidjon Rustam o'g'li	
Инновационные подходы к созданию проблемно-ориентированной системы прогнозирования, оптимизации и управления отраслями региональной экономики (жилищное строительство)	231
Далиев Ахтам Шарафутдинович	
Tovar-moddiy resurslar harakati samaradorligini oshirishda UZEX faoliyatining joriy holatini baholash.....	238
Sherzod Xolmurodovich Pardayev, Mamatkulov Farrux Gulomjon o'gli	
Sog'liqni saqlash tizimida tadbirkorlik faoliyatining turlari	244
Solikhova Dildora Alisher qizi	

“O‘ztemiryo‘lyo‘lovchi” aining asisii faoliyatini samaradorligini oshirishda autsorsing xizmatini joriy etish strategik asoslari	250
Kaxarova Nilufar Yerkinjonovna	
Mintaqani kompleks rivojlantirishning metodologik asoslari va ustuvor yo‘nalishlari.....	256
Jumayeva Zulfiya Qayumovna	
Sog‘liqni saqlash tashkilotarida xarajatlar samaradorligini ta‘minlash masalalari	260
Raximova Maftuna Axmadjon qizi	
Aksiyadorlik jamiyatlarida sof foydani taqsimlash bilan bog‘liq bo‘lgan soliq solish masalalari	264
Suyunov Otabek Shuxrat o‘g‘li	
O‘zbekiston qonunchiligida raqamli transformatsiya jarayonida elektron to‘lov kartalarini soxtalashtirishni jinoyatlashtirish	276
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	
Mamlakatimizda intellektual xizmatlar bozorini rivojlantirish masalalari.....	281
Miyassarov Davron Abdurashid o‘g‘li	
Validation of the dutch eating behaviour questionnaire (DEBQ) in a sample of uzbek women.....	285
Khursana Usmanova, Dr Muhammad Bilal, Dilafuz Qo‘chqorova	
Iqtisodiy xavfsizlik tizimlarini o‘ziga xos jihatlari	295
Nabiyev Bexzod Shavkatovich, Bayboboeva Firuza Nabijonovna	
Davlat qarz siyosatini optimallashtirishda islomiy moliya instrumentlarining qo‘llanish imkoniyatlarini kengaytirish yo‘nalishlari	299
Tilabov Nasrulla Tashmuratovich	
Роль институциональных структур фондового рынка в обеспечении финансовой стабильности.....	305
Камилова Севара Анваровна	
The Impact of Digitalization on the Management System in the Entrepreneurial Environment of Uzbekistan.....	309
Ibragimova Saida Ilkhomovna	
China’s Investment Strategy in Uzbekistan: Sectoral Trends and Strategic Implications (2013–2024).....	313
Maftuna Nuriddinova	
Qo‘shilgan qiymat solig‘i tushunchasi va uning iqtisodiy mohiyati	319
Eshkarayev Bobir Chariyevich	
Raqamli boshqaruvning afzalliklari va uni rivojlantirish istiqbollari	324
Xolbayeva Marg‘uba Qazoqboyevna	
Korporativ boshqaruvning nazariy asoslari: O‘zbekistonda qo‘llanish imkoniyatlari.....	328
Jumayeva Guzal Sherxon qizi	
Audit organizations in Uzbekistan	332
Razzaqov Jasur Xamraboevich, Yaqubov Matrasul Mavlonberdiyevich, Sabirova Nodira Komil qizi	
Xorijiy investitsiyalarning turlari va xususiyatlari	337
Gofurov Doston Boxromovich	
Mahalliy budjet mablag‘larining samaradorligini oshirishda auditning o‘rni.....	341
Primova Shaxnoza Komiljonovna	
Модели управления государственными финансами в зарубежных странах.....	345
Наимов Шохрух Шарофиддинович	
O‘zbekistonning sirkulyar iqtisodiyotga o‘tishi: yashil o‘sish indikatorlari tahlili	352
Hakimov Anvarjon Abdulloyevich	
Innovation management in the education system: practical challenges, international experience, and effective strategies based on the example of Uzbekistan.....	356
Imomov Inomiddin Abdulxamidovich, Egamberdiyev Farxod Botirovich	
Трансформация энергетического комплекса Узбекистана: текущее состояние и перспективы развития	363
Хмель Е.В., Мирджалилова Д.Ш., Дерюгина Е.А., Лозовская Н.А.	

Improving the efficiency of personnel management and optimizing labor costs in Sam Glass LLC.....	368
Musayeva Shoira Azimovna, Agzamov Avazkhon Talgatovich	
Interactive design and museum management: enhancing guided tours through IOT and virtual solutions.....	374
Ibrokhimova Aziza Abbasovna	
Hududlar investitsion jozibadorligini oshirish yo'llari.....	379
Imomova Kamola Novfal qizi	
"Innovatsion usulda baliq yetishtirishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari (Sirdaryo tumani misolida)"	385
Bo'ltakov Sardor Oqbo'ta o'g'li	
Bank filial tarmoqlari samaradorligini baholashning xorijiy tajribasi va undan O'zbekiston banklari amaliyotida foydalanish imkoniyatlari	392
Xoshimov Og'abek Nizomjon o'g'li	
Zamonaviy iqtisodiyotda davlat xaridlarinin elektron savdolarining o'rni	398
Burxanov G'ofur Baxodirovich	
Реализация концепции развития рынка зеленой экономики в сфере экономической безопасности Республики Узбекистан.....	401
Юнусова Римма Рахманбердиевна	
Tijorat banklaridan "foyda" solig'ini undirishning bugungi holati.....	408
Ergasheva Lobar Raxmatulla qizi	
O'zbekiston oziq-ovqat sanoatini iqtisodiy rivojlantirish yo'nalishlari	415
Abasova Gulirano Rahmatullo qizi	
Xorijiy tajribalar asosida ekologik tadbirkorlikning innovatsion va investitsion yo'nalishlarini tashkil etish	419
Turg'unova Tursunoy Maratovna	
Sanoat korxonalari jozibadorligini oshirishda marketing strategiyasini amalga oshirish xususiyatlari	424
Raxmonova Feruza Musakulovna	
Turizm sohasida investitsion faoliyat: nazariy asoslar va amaliy yo'nalishlar.....	428
Ergashev Durdonaxon Aziz qizi	
Qashqadaryo viloyatida barqaror turizmning rivojlanish tendensiyalari va mavjud muammolar tahlili.....	432
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar.....	436
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Xususiyl banklar faoliyatini rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning moliya bozoriga ta'siri	441
Abduqahhorov Asilbek Ahror o'g'li	
Mehnat resurslari tushunchasi, tarkibi va uning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati.....	447
Kobilova Zebo Bobokulovna	
Xorijiy davlatlar tajribasida moliyaviy siyosatning makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli.....	453
Jabborova Dilafruz	
The impact of exchange rate policy on the financial-monetary system and economic growth.....	459
Raxmanova Laylo Baxodirovna	
Современные вызовы и модельные подходы к обеспечению конкурентоспособности банковской системы Узбекистана.....	464
Юлдашева С.Ш.	
Iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishda soliq mexanizmidan samarali foydalanish yo'llari	470
Ishimova Mohinur Absalomovna	
Innovative pathways for advancing sustainable tourism in Uzbekistan.....	477
Feruz Karimov	

Tijorat banklarida biznes subyektlari faoliyati samaradorligini oshirishda raqamli texnologiyalardan foydalanish yo'llari.....	482
Mirpulatova Luiza Mansurovna	
O'zbekistonda sanoat zonalarining rivojlanish bosqichlari va huquqiy-me'yoriy asoslari	488
Vafoyev Akmal Ikromovich	
Qayta tiklanuvchi energiya manbalaridan samarali foydalanishda Germaniya tajribasi	493
Pardayeva Maftuna Ulug'bek qizi	
Korxonalar moliyaviy faoliyati bo'yicha auditorlik risklarini xalqaro standartlar asosida baholash	497
Shirinov Uchqun Abduxalilovich, Abduxalil-zoda Ra'no Muzaffar qizi	
Ishlab chiqarish xarajatlarining tarkibi va ularni pasaytirish usullari	501
Sodiqov Mirahror Abbos o'g'li	
O'zbekiston Respublikasi hududlarini ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishda mahalliy budjetlarning ahamiyati.....	509
Sharopov Dilshodjon Raxmatullayevich	
The role of small business enterprises in enhancing the well-being of the population in Uzbekistan	513
Djalilova Shaxlo Ismoiljon kizi	
O'zbekistonda IPOlarni tashkil etish jarayonlari tahlili	518
Alikulov Azamat Tuygunovich	
Kichik sanoat zonalarini faoliyatining iqtisodiy-statistik tahlili (Surxondaryo viloyati misolida).....	522
Ozoda Batirovna Sakiyeva	
Hududlarning innovatsion turistik salohiyatini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	528
Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	
Integrating circular economy principles in marketing and operations of grape export companies for green transition.....	534
Usmonova Diyora Mahmud kizi	
Foreign experiences of improving the quality of services in the field of tourism.....	541
Raxmonov Siyovush Turob ugli	
Z avlodining iste'dodli vakillari uchun raqobat: davlat boshqaruvi sektorining maqsadga yo'naltirilgan raqamli avlodni jalb etish strategiyalari.....	546
Nosirova Shaxzoda Bohodir qizi	
O'zbekiston Respublikasida uglerod solig'ini joriy etish orqali soliq ma'muriyatchiligini takomillashtirish va yashil iqtisodiyotga o'tishni jadallashtirish imkoniyatlari: ekologik, iqtisodiy va institutsional yondashuv	560
Jo'rayev Ahmad Saitnazar o'g'li	
Tijorat banklari reytingiga ta'sir qiluvchi asosiy moliyaviy ko'rsatkichlar tahlili.....	566
Karabayev Nodir Abduhamidovich	
Budjet tashkilotlarida tuziladigan moliyaviy hisobotlarning ahamiyati.....	578
Norqulova Qutlug'nigor Oloviddinovna	
Методы и критерии оценки эффективности конкурентоспособности предприятия	582
Хусейнов Рахим Али оглы	
Zamonaviy HR texnologiyalarining korxonalar samaradorligiga ta'siri: "O'zbekiston temir yo'llari" AJ tajribasi.....	589
Xursanova Gulshan Ravshan qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion menejment strategiyalarining samaradorligini oshirish yo'llari	593
Pulatova Dildora Abdushukurovna	
Oliy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarni qo'llashning bugungi kunda o'rni va ahamiyati.....	600
Xolmirzayeva Gulruxsor Maxammetovna	
Интеграция информационно-коммуникационных технологий в зеленую экономику: цифровые технологии для устойчивого развития.....	604
Бозорова Ирина Жуманазаровна	

Xorijiy mamlakatlarda tadbirkorlik subyektlari tomonidan mahallilashtirish asosida mahsulot ishlab chiqarishning o'ziga xos jihatlari	608
Mirzabaev Xusniddin Muxamadjonovich	
Цифровизация зеленой экономики: синергия технологий для устойчивого будущего	616
Мухамадиева Кибриё Баходировна, Умарова Надира Рахмановна, Шарипова Зулфия Шокиржоновна, Эшпулатова Хусния Мирғолиб кизи	
O'zbekistonda to'qimachilik mahsulotlari bozori va rivojlanishi	621
Alimxodjayeva Nargiza Elshodovna	
Samarqand viloyatida tikuv-to'qimachilik sanoatining rivojlanish holati va ishlab chiqarish hajmining prognozi.....	629
Ikramova Taxmina Latifovna	
Повышение эффективности управления рисками в проектах государственно-частного партнерства в сфере услуг	639
Айтбаева Гульзада Куанышбаевна	
Surxondaryo viloyati iqtisodiy o'sish darajalarini ekonometrik modellashtrish	645
Pardayeva Ma'rifat Muzaffarovna	
Зарубежный опыт развития экономики ресурсно-сырьевых регионов: модели диверсификации и возможности адаптации.....	654
Севара Кахрамоновна Хакбердиева	
Xizmat ko'rsatish sohasida raqobatbardoshlikni oshirishning ahamiyati	658
Abduvoxidova Mohinur Akmalovna	
O'zbekiston sug'urta bozorida esg va yashil moliya instrumentlaridan foydalanish holati va imkoniyatlari.....	662
Zoyirov Laziz Subxonovich	
Xorazm viloyatida transport xizmatlari ko'rsatishning amaldagi holati tahlili va uni rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari	668
Sharipova Bibijon Baxtiyorovna	
Ulgurji savdo qoidalari va chakana savdodan farqli tomonlari	678
Batirova Raxima Abdujabbarovna, Xolmirzayev Ulug'bek Abdulazizovich	
Xalqaro integratsiya jarayonlarida raqamli iqtisodiyotning o'rni.....	684
Zaripov Xurshid Zakir o'g'li	
Mahalliy budjetlar daromadlari va xarajatlarining hozirgi holati	690
Himmatov Abdisamat Xalilovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida aholining moliyaviy madaniyatini rivojlantirish muammolari va istiqbollari.....	696
Abdurazakova Nargiza Rixsibayevna	
Цели устойчивого развития и роль цифровых платформ в сфере трудовой миграции	702
Газиёва Сулхия Саидмашрафовна	
Onlayn savdo maydonchalarida mijoz sodiqligini shakllantirishda marketing strategiyalarining o'rni	706
Baxromov Xudoyor Xabibullo o'g'li	
Методологические основы оценки эффективности «зеленых» технологий в строительном секторе.....	710
Тожиева Дилфуза Бабамуратовна	
Korxonalarda moliyaviy instrumentlar auditi masalalarini rivojlantirish.....	715
Mahmudov Saidjamol Kadirjanovich	
O'zbekiston Respublikasi soliq ma'murchiligini takomillashtirish jarayonlari	722
Mahmudova Sevara Rahmat qizi, Almardonov Muxammadali Ibragimovich	
Improving the efficiency of modern housing fund management system	726
D.A. Berdiyeva, Aminova Naima Umar qizi	
Kichik va o'rta biznes subyektlari eksport salohiyatini rivojlantirish mexanizmini takomillashtirish	731
Abduqahhorov Azizbek Abdullo o'g'li	

From Science to Business: How Universities Stimulate Innovation.....	735
A. Bobozhonov, A.M. Shatre, V. Kirilova Vladimirova, R.Kh. Karlibaeva	
Tashkilotlarda risklarni boshqarish strategiyalarining samaradorligini baholash: nazariy va amaliy yondashuvlar	740
Husanova Dilnura Mamrajab qizi	
Turli mulkchilik shakllaridagi xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining ekologik auditing nazariy jihatlarini	744
Abdullayev Xurshidjon Nazrullo o'g'li	
Sanoat korxonalarida innovatsion boshqaruv samaradorligini oshirish omillari.....	749
Ne'matullayev Abdurasulxon Ximaydulla o'g'li	
Bozor iqtisodiyotiga o'tish sharoitida innovatsion korxonalar boshqaruvi tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi amal qilish xususiyatlari	755
Naimov Azamat Xikmatovich	
Mamlakatimizda chet el investitsiyasi ishtirokidagi korxonalarda faoliyatini rivojlantirish.....	758
Qurbonov Javlonbek Jurabekovich, Shuxratov Azizbek A'zamjon o'g'li	
Qurilgan organik mevalar eksportini rivojlantirishda yashil marketing strategiyalaridan foydalanish.....	764
Xidirov Shohrux Bobir o'g'li	
O'zbekiston Respublikasida xizmatlar sohasining asosiy ko'rsatkichlari.....	769
Ernazarov Gulam Bekbayevich	
Kichik biznes subyektlarida innovatsion faoliyatni baholash va rivojlantirish mexanizmlari.....	774
Mavrolov Ravshan Nematjonovich	
Barqaror rivojlanish va korxonalarda barqarorlikni ta'minlash zaruriyati.....	780
Yakubova Dilfuza	
Yashil iqtisodiyot sharoitlarida barqaror rivojlanish, yashil texnologiyalar va ekologik menejmentning o'rni	785
Dilmurodov Abbas Anvar o'g'li	
Qishloq xo'jaligi sohasi faoliyatini davlat tomonidan muvofiqlashtirish va boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish	788
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
Tijorat banklarida chakana bank xizmatlarini rivojlantirish.....	795
Axmedov G'ofurjon G'ulomjonovich	
Turizm sohasini ekonometrik modellashda qo'llaniladigan ekonometrik usullar va amaliy imkoniyatlar	801
Shukurov Ikrom Abdurashitovich	
Sanoat tarmoqlarida investitsiyalar strukturasining iqtisodiy samaradorligi va innovatsiyalarni rag'batlantirish.....	807
Xikmatillayeva Dildora Shavkat qizi	
Mintaqa ziyorat turizmi samaradorligini oshirishda ekonometrik modellardan foydalanish.....	812
O'rinova Durdona Botir qizi	
Kichik biznes rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillarni pest (siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy-demografik, texnologik omillar) tahlili.....	816
Israilov Rustam Ibragimovich	
Qazib olish sanoati korxonalarini moliyaviy sog'lomlashtirishda muammolar va salbiy omillar: tahlil va zamonaviy yondashuvlar	825
Abduraxmanov Davron Burxanjonovich	
O'zbekistonning milliy merosi boyliklaridan turizmga foydalanish yo'llari	830
Samarov Xonqul Qahhorovich	
Iqtisodiy rivojlanish jarayonida investitsion resurslarning mutanosib taqsimlanishi: samaradorlik va ustuvor yo'nalishlar	835
Otaboyev Feruzbek Oybek o'g'li	
Iqtisodiyotning ekologik transformatsiyasi sharoitida ijtimoiy o'sishni indikativ baholash metodologiyasi.....	841
Ibrogimov Sherzodbek Xalimjon o'g'li	

Bojxona xizmati fiskal faoliyatini takomillashtirish istiqbollari.....	847
Pardayev To'liqin Nasirovich, Farxodov Farrux Furqatovich, Nomozov Abduvoxid bdurazzoq o'g'li	
Механизмы устойчивого управления малым и средним бизнесом в условиях цифровизации и внедрения искусственного интеллекта.....	852
Зокирова Фарангиз Тулкуновна	
Yashil bank xizmatlari va uni joriy etish bilan bog'liq muammolar.....	862
Makhmudova Mukhlisa Kodirjon kizi	
Barqaror qishloq xo'jaligi ta'minot zanjirlarida transport tizimlarini optimallashtirish	867
Turdiyeva Irodaxon Ismoil qizi	
Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni	874
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	

MOLIYAVIY REJALASHTIRISHNING IJTIMOIIY-IQTISODIY MAZMUNI

Pardayev Jamshid Muzaffarovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

mustaqil tadqiqotchisi (PhD)

ORCID: 0009-0006-2847-9326

Annotatsiya: Mazkur maqolada moliyaviy rejalashtirish iqtisodiy boshqaruv tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lib, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Uning asosiy mazmuni — mavjud moliyaviy resurslarni aniq maqsadlarga yo'naltirish, ulardan samarali foydalanish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdan iboratdir. Moliyaviy rejalashtirish orqali davlat budjeti, korxona moliyasi va aholi daromadlari o'zaro uyg'unlashtiriladi, resurslarni taqsimlashda mutanosiblik saqlanadi hamda ustuvor yo'nalishlarni rivojlantirish imkoniyati yaratiladi.

Shu bilan birga, moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy ahamiyati aholi turmush darajasi va sifatini oshirish, ijtimoiy sohalarni (ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma va boshqalar) qo'llab-quvvatlash, qashshoqlikni kamaytirish va bandlikni ta'minlashda namoyon bo'ladi. Iqtisodiy jihatdan esa, u makroiqtisodiy barqarorlikni mustahkamlashga, investitsiya muhitini yaxshilashga va milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: moliyaviy rejalashtirish, ijtimoiy-iqtisodiy mazmun, iqtisodiy barqarorlik, davlat budjeti, resurslarni taqsimlash, investitsiya, bandlik, qashshoqlikni kamaytirish, turmush darajasi, raqobatbardoshlik.

Abstract: This article discusses financial planning as an important component of the economic management system, which directly affects the socio-economic development of society. Its main content is to direct available financial resources to specific goals, their effective use and ensure economic stability. Through financial planning, the state budget, enterprise finances and population incomes are harmonized, proportionality is maintained in the distribution of resources and the opportunity to develop priority areas is created.

At the same time, the social significance of financial planning is manifested in increasing the standard and quality of living of the population, supporting social sectors (education, healthcare, infrastructure, etc.), reducing poverty and ensuring employment. Economically, it serves macroeconomic stability, improving the investment climate, and increasing the competitiveness of the national economy.

Key words: financial planning, socio-economic content, economic stability, state budget, resource allocation, investment, employment, poverty reduction, living standards, competitiveness.

Аннотация: В данной статье рассматривается финансовое планирование как важный компонент системы управления экономикой, напрямую влияющий на социально-экономическое развитие общества. Его основное содержание заключается в направлении имеющихся финансовых ресурсов на конкретные цели, их эффективном использовании и обеспечении экономической стабильности. Благодаря финансовому планированию гармонизируются государственный бюджет, финансы предприятий и доходы населения, обеспечивается пропорциональность в распределении ресурсов и создаются возможности для развития приоритетных направлений.

При этом социальная значимость финансового планирования проявляется в повышении уровня и качества жизни населения, поддержке социальных секторов (образование, здравоохранение, инфраструктура и др.), сокращении бедности и обеспечении занятости. В экономическом плане оно служит макроэкономической стабильности, улучшению инвестиционного климата и повышению конкурентоспособности национальной экономики.

Ключевые слова: финансовое планирование, социально-экономическое содержание, экономическая стабильность, государственный бюджет, распределение ресурсов, инвестиции, занятость, сокращение бедности, уровень жизни, конкурентоспособность.

KIRISH

Zamonaviy iqtisodiy tizimda moliyaviy rejalashtirish jamiyat taraqqiyotining barqarorligi va samaradorligini ta'minlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi. U nafaqat davlat budjeti yoki korxona moliyasini boshqarish vositasi, balki ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning asosiy mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni, avvalo, resurslarni oqilona taqsimlash, ulardan samarali foydalanish hamda iqtisodiyotning ustuvor yo'nalishlarini rivojlantirish orqali namoyon bo'ladi.

Shu bilan birga, u aholi turmush darajasini oshirish, ijtimoiy sohalarini (ta'lim, sog'liqni saqlash, infratuzilma va boshqalar) qo'llab-quvvatlash, bandlikni ta'minlash va qashshoqlikni kamaytirishga xizmat qiladi. Shu jihatdan, moliyaviy rejalashtirish davlat, biznes va jamiyat o'rtasidagi o'zaro manfaatli munosabatlarni muvofiqlashtiradi, milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi, raqobatbardoshligini oshirish hamda xalqaro iqtisodiy jarayonlarga samarali integratsiyalanish uchun mustahkam zamin yaratadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Moliyaviy rejalashtirish masalasi bo'yicha MDH davlatlaridagi ayrim olimlarning ilmiy ishlari tahlil qilinsa, bu borada Bondarenko T.G. va A.U. Soltaxanovlarning tadqiqotlari alohida ahamiyat kasb etadi. Ularning fikricha, "zamonaviy iqtisodiyotda moliyaviy rejalashtirish moliyaviy boshqaruvning asosiy elementi bo'lib, u biznesni xavf va noaniqlikdan himoya qilishga yordam beradigan kompaniya boshqaruvining umumiy mexanizmining bir qismidir" [1].

S.P. Visharning ilmiy tadqiqotlari ham muhim ahamiyatga ega. U moliyaviy rejalashtirishni boshqaruv tizimining ajralmas qismi sifatida ko'rib, "moliyaviy rejalashtirish umumiy moliyaviy boshqaruv tizimining ajralmas qismi bo'lib, u o'z navbatida korxonaning umumiy boshqaruv tizimining asosiy elementi hisoblanadi, rejalashtirish esa umumiy strategiyadan tashqarida mavjud bo'la olmaydi" deya ta'kidlaydi [2].

S. Demin, A. Zinchenko va M. Cherkasovlarning mashinasozlik korxonalarida ishlab chiqarish jarayonlarini moliyaviy rejalashtirish xususiyatlariga oid ilmiy tadqiqotlari ham ilmiy jihatdan qimmatli hisoblanadi. Ular mashinasozlik korxonalari uchun tegishli moliyaviy taqsimot tizimini isloh qilish algoritmini taklif etadilar [3].

Moliyaviy rejalashtirish bo'yicha olimlar I. Zaysevaning tadqiqotlari ham ilmiy nuqtayi nazardan dolzarbdir. U moliyaviy rejalashtirishning strategik ahamiyatini ta'kidlab, "bu shunchaki budjet hisobi emas, balki pul oqimlarini boshqarish, qarzlarni to'lash va korporatsiyaning moliyaviy siyosatini strategik shakllantirishga xizmat qiladigan qarorlar qabul qilishning kalitidir. U keng qamrovli, kelajakka yo'naltirilgan va moslashuvchan reja bo'lib, tashqi qiyinchiliklarga chidamli tizimni yaratadi" deya izohlaydi [4].

O. Laenko o'z tadqiqotlarida rejalashtirish va prognozlash o'rtasidagi farqni aniq belgilab beradi. Uning fikricha, rejalashtirish — resurslarni shakllantirish va taqsimlash bo'yicha boshqaruv faoliyati bo'lsa, prognozlash — ixtisoslashtirilgan usullar yordamida kelajakdagi moliyaviy ko'rsatkichlarni baholashdir [5].

Yu.S. Nexaychuk va A.P. Borisovskaya esa moliyaviy rejalashtirishni "iqtisodiy faoliyatni ta'minlash uchun moliyaviy resurslar manbalarini hamda ulardan foydalanish yo'nalishlarini aniqlash usullari va vositalari majmui" sifatida ta'riflaydilar. Ularning fikricha, moliyaviy rejalashtirish naqd pul oqimlariga qaratilgan, strukturaviy va uslubiy jihatdan qurilgan, bozor va mijozlarga yo'naltirilgan, barqaror va uzoq muddatli faoliyatni ta'minlaydigan jarayondir. Shuningdek, u tahlildan nazoratgacha bo'lgan protsessual bosqichlarni qamrab olib, moliyaviy rejalashtirishni faqat buxgalteriya hujjati emas, balki strategik boshqaruv vositasi sifatida shakllantirishni taqozo etadi [6].

Iqtisodchi olimlar V. Yankovskaya o'zining "Korxonalarda rejalashtirish" darsligida rejalashtirishni maqsadlarni belgilash, vositalarni aniqlash, ta'sir etuvchi omillarni tahlil qilish va ularga erishish yo'llarini ta'minlash jarayoni sifatida yoritadi. Unga ko'ra, "moliyaviy rejalashtirish jarayoni murakkablik, motivatsiya, prognozlash, xavfsizlik, muvofiqlashtirish, nazorat va o'qitishga qaratilgan tizimli boshqaruv funksiyasidan iboratdir. Moliyaviy rejalashtirish — moliyaviy resurslar va pul oqimlarini tashkil etish bo'yicha kelajakdagi harakatlarni aniqlash jarayoni" hisoblanadi [7].

Kazmina I.V., Smolyaninova I.V. va Shchegoleva T.ning fikriga ko'ra, korporativ moliyaviy rejalashtirish — bu barcha faoliyatni ichki va tashqi muhit tomonidan shakllantirilgan moliyaviy imkoniyatlar va cheklolarga moslashtirish orqali tashkilotning barqaror ishlashini ta'minlash jarayonidir [8].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu tadqiqotda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmunini o'rganish uchun birlamchi va ikkilamchi ma'lumotlar manbalari qo'llanildi. Birlamchi ma'lumotlar sifatida so'rovnomalar, intervyular va amaliy kuzatuvlar orqali kompaniya va ijtimoiy subyektlarning moliyaviy faoliyati tahlil qilindi. Ikkilamchi ma'lumotlar sifatida statistik hisobotlar, iqtisodiy ko'rsatkichlar va ilmiy adabiyotlar tahlil qilindi. Ma'lumotlar solishtirma va

sifatli-tahliliy usullar yordamida o'rganilib, moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni aniqlashga yo'naltirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Yuqoridagi nazariy tahlillardan ko'rinib turibdiki, davlat darajasida ijtimoiy-iqtisodiy rejalashtirish mamlakat taraqqiyotini strategik boshqarishning asosiy vositasi hisoblanadi. U iqtisodiy va ijtimoiy muammolarni hal etishda kompleks yondashuvni ta'minlaydi, resurslarni ustuvor yo'nalishlarga jamlaydi hamda jamiyatning barqaror rivojlanishiga hissa qo'shadi. Shu jarayonda moliyaviy rejalashtirish ham muhim o'rin tutadi. U davlat, hudud, korxona yoki uy xo'jaligi darajasida moliyaviy resurslarni strategik va taktik jihatdan taqsimlash jarayonini ifodalaydi. Moliyaviy rejalashtirish butun moliya tizimining barqarorligini ta'minlash, daromad va xarajatlar muvozanatini saqlash, risklarni boshqarish hamda ijtimoiy-iqtisodiy maqsadlarga erishishga xizmat qiladi.

Ma'lumki, moliya tizimi – iqtisodiyotning turli ishtirokchilari o'rtasida pul mablag'larining harakatini ta'minlovchi institutlar, bozorlar, me'yorlar va mexanizmlar yig'indisi hisoblanadi. U o'z ichiga davlat moliyasi, korxona moliyasi va uy xo'jaliklari moliyasini qamrab oladi. Mantiqan aytiladigan bo'lsa, moliyaviy rejalashtirish ham ana shu uch pog'onada amal qiladi, biroq uni tuzish, ko'rib chiqish, tasdiqlash va amalga oshirish jihatidan o'zaro farq qiladi.

Moliyaviy rejalashtirish moliya tizimida alohida ahamiyatga ega. Davlat moliyasi darajasida uning asosiy vazifalari davlat budjetini shakllantirish, soliq siyosatini yuritish, resurslarni qayta taqsimlash hamda taqchillik va davlat qarzini boshqarishga qaratilgan. Korxonalar doirasida esa, moliyaviy rejalashtirish investitsiyalarni taqsimlash, daromad va xarajatlarni nazorat qilish, foyda hamda kapitalni rejalashtirishni qamrab oladi. Banklar va boshqa moliyaviy xizmat ko'rsatuvchi subyektlarda u likvidlikni ta'minlash, zaxira va aktivlar daromadlilikini nazorat qilish, shuningdek, risklarni boshqarishga xizmat qiladi. Uy xo'jaliklari darajasida moliyaviy rejalashtirish daromadlar, jamg'armalar, kreditlar, xarajatlar va moliyaviy maqsadlarni boshqarishga yo'naltiriladi. Xalqaro miqyosda esa, to'lov balansi, valyuta siyosati, tashqi qarz va xorijiy sarmoyani boshqarish bilan bog'liq jarayonlarni o'z ichiga oladi.

Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni shakllanish tarixi XIX asrning ikkinchi yarmi – industrial revolyusiyadan so'ng Yevropa mamlakatlarida iqtisodiy jarayonlar murakkablashgan davrga borib taqaladi. Yangi sanoat korxonalari va moliya muassasalari paydo bo'ldi. Bu holat davlatning moliyaviy resurslarni rejali taqsimlashga va xarajatlarni hisobga olishga ehtiyojini oshirdi.

Germaniya (1870–1880-yillar) – ijtimoiy moliyaviy rejalashtirishning boshlanishi O. Bismark islohotlari natijasida yuzaga keldi. Ijtimoiy sug'urta tizimi (pensiya, kasallikka qarshi sug'urta, ishsizlikdan himoya) joriy etildi. Bu birinchi marta moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy yo'nalishini ko'rsatdi. Davlat budjetida xarajatlar strategik yo'nalishlar bo'yicha taqsimlana boshlandi.

Fransiya va Angliya davlatlarida (XIX asr oxiri – XX asr boshi) davlat budjeti orqali soliqlar yig'imi va xarajatlarni rejali taqsimlash tizimi yo'lga qo'yildi. Moliyaviy rejalashtirish asosan infratuzilma, armiya va ijtimoiy xizmatlarga yo'naltirildi. Angliyada moliya vazirligi budjet rejasi orqali mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta'minlashga harakat qildi.

AQShda (XX asr boshi – 1930-yillar) 1929-yildagi Buyuk inqirozdan keyin moliyaviy rejalashtirish ijtimoiy-iqtisodiy mazmunda yangi bosqichga ko'tarildi. F. Ruzveltning "Yangi kurs" siyosati orqali budjet xarajatlari yordamida ish o'rinlari yaratildi, ijtimoiy sug'urta va pensiya tizimi rivojlandi, davlat investitsiya dasturlari moliya orqali rejali tarzda amalga oshirildi.

Sobiq ittifoq davlatlarida (1920–1930-yillardan boshlab) markazlashtirilgan rejali iqtisodiyot tizimida moliyaviy rejalashtirish alohida ahamiyat kasb etdi. Davlat budjeti iqtisodiy va ijtimoiy resurslarni taqsimlashning asosiy vositasi bo'ldi. Barcha korxonalar va tarmoqlar davlat rejasi asosida moliyaviy resurslar bilan ta'minlandi. Bu moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmunini eng qat'iy va markazlashgan shaklida namoyon etdi.

Ikkinchi jahon urushi va keyingi davr (1940–1970-yillar) Yevropa mamlakatlarida "farovonlik davlati" konsepsiyasi vujudga keldi. Moliyaviy rejalashtirish asosida sog'liqni saqlash, ta'lim va ijtimoiy himoya tizimlari davlat xarajatlari hisobidan moliyalashtirildi. Soliq tizimi ijtimoiy tenglikni ta'minlash uchun qayta yo'naltirildi. Bu davrda Shvesiya, Fransiya, Angliya va Germaniyada ijtimoiy yo'naltirilgan moliyaviy rejalashtirish yuqori bosqichga chiqdi.

XX asr oxiri – XXI asr boshida globalizatsiya jarayonlari natijasida moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni kengaydi. Davlatlar nafaqat ichki iqtisodiy barqarorlikka, balki xalqaro moliya bozorlari, valyuta siyosati, tashqi qarz va sarmoyani rejali boshqarishga ham alohida e'tibor qarata boshladi.

Bugungi kunda moliyaviy rejalashtirish:

- budjet siyosatini,
- ijtimoiy dasturlarni,

- infratuzilma investitsiyalarini,
- davlat–xususiy sheriklikni qamrab oladi.

Xulosa qilib aytganda:

Birinchi bosqich – XIX asr oxirida Germaniya, Fransiya va Angliya davlat moliyasida ijtimoiy yo‘nalish paydo bo‘ldi.

Ikkinchi bosqich – XX asr boshida AQSh va Yevropa mamlakatlarida moliyaviy rejalashtirish iqtisodiy inqirozlarni yengib o‘tish vositasiga aylandi.

Uchinchi bosqich – SSSRda markazlashtirilgan iqtisodiyot tizimida moliyaviy rejalashtirish ijtimoiy-iqtisodiy mazmunning eng kuchli namoyonida ifodalandi.

To‘rtinchi bosqich – Ikkinchi jahon urushidan keyin ijtimoiy davlat modellari (farovonlik davlatlari) moliyaviy rejalashtirishni jamiyat rivojlanishining asosiy vositasiga aylantirdi.

Hozirgi bosqich – XXI asrda moliyaviy rejalashtirish davlatning global iqtisodiy integratsiyadagi maqsadlarini belgilash va ijtimoiy barqarorlikni ta‘minlashning eng muhim tizimi hisoblanadi (1-jadval).

1-jadval. O‘zbekistonda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni bosqichlari

№	Ko‘rsatkichlar	Yillar	Asosiy xususiyatlar	Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni
1.	1-bosqich: Sovet davri	1924–1991	Markazlashtirilgan rejali iqtisodiyot, besh yillik rejalar, Moskva orqali boshqaruv	Sanoatni industrializatsiya qilish, qishloq xo‘jaligini (paxtachilik) rivojlantirish, ijtimoiy soha (ta‘lim, sog‘liqni saqlash)ni davlat hisobidan qo‘llab-quvvatlash
2.	2-bosqich: Mustaqillikning dastlabki davri	1991–2000	Milliy moliya tizimini yaratish, milliy valyuta (so‘m) joriy qilinishi, Moliya vazirligi mustaqil faoliyat yuritishi	Iqtisodiy mustaqillikni ta‘minlash, davlat budjeti orqali ijtimoiy himoya, soliq tizimini shakllantirish
3.	3-bosqich: Barqarorlik va islohotlar davri	2000–2016	Milliy dasturlar (“Kadrlar tayyorlash dasturi”, “Sog‘lom avlod uchun”), soliq siyosatini bosqichma-bosqich isloh qilish	Infratuzilma loyihalari moliyalanishi, aholining turmush sifatiga e‘tibor, iqtisodiyotning muhim tarmoqlarini qo‘llab-quvvatlash
4.	4-bosqich: Yangi taraqqiyot bosqichi	2017–hozirgacha	Harakatlar strategiyasi” (2017–2021), “O‘zbekiston–2030 strategiyasi”, ochiq budjet, davlat-xususiy sheriklik (DXSh)	Soliq tizimini soddalashtirish, shaffof budjet, ijtimoiy sohani rivojlantirish, xorijiy sarmoya va tashqi qarzlar orqali iqtisodiy o‘rishni ta‘minlash

O‘zbekistonda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni markazlashtirilgan rejali tizimdan mustaqil milliy tizimga, undan esa strategik rivojlanish dasturlariga tayangan, shaffoflik va bozor mexanizmlariga asoslangan tizimga evolyutsiya qildi (1-rasm).

O‘zbekistonda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni bosqichlari (Timeline)

1-rasm O‘zbekistonda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni bosqichlari

Quyidagi 1-rasm ma'lumotlarida O'zbekistonda moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni tarixiy jarayon sifatida turli bosqichlarda rivojlanib kelgani ko'rsatilgan.

Sovet davri (1924–1991) – Bu bosqichda moliyaviy rejalashtirish markazlashtirilgan tizimga tayanadi. Besh yillik rejalalar, davlat budjeti va resurslarning taqsimlanishi Moskva tomonidan belgilanardi. Uning ijtimoiy ahamiyati sanoatni industrializatsiya qilish, qishloq xo'jaligini rivojlantirish va ijtimoiy sohalarni davlat hisobiga ta'minlashda namoyon bo'lgan.

Mustaqillikning dastlabki davri (1991–2000) – Mustaqillik bilan birga milliy moliya tizimi shakllandi. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi mustaqil faoliyat yuritdi, milliy valyuta – so'm joriy etildi. Bu davrda moliyaviy rejalashtirishning asosiy mazmuni iqtisodiy mustaqillikni mustahkamlash, davlat budjeti va soliq tizimi orqali ijtimoiy himoyani ta'minlashga yo'naltirildi.

Barqarorlik va islohotlar davri (2000–2016) – Moliyaviy rejalashtirish milliy dasturlar bilan uzviy bog'landi. Iqtisodiy barqarorlikka e'tibor kuchaydi, soliq siyosatida islohotlar amalga oshirildi. Aholining turmush sifati, infratuzilmani yangilash va ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish ustuvor yo'nalishlardan biriga aylandi.

Yangi taraqqiyot bosqichi (2017–hozirgacha) – Bu davr moliyaviy rejalashtirishning strategik ahamiyatini yanada kuchaytirdi. "Harakatlar strategiyasi" (2017–2021) va "O'zbekiston–2030 strategiyasi" moliyaviy rejalashtirishning asosiy yo'nalishlarini belgiladi. Davlat budjeti ochiq va shaffof bo'ldi, soliq tizimi soddalashtirildi, davlat-xususiy sheriklik (DXSh) keng joriy etildi. Shu bilan birga, xorijiy sarmoya va tashqi moliya resurslari orqali iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish muhim maqsadga aylandi.

Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni bo'yicha strategik yondashuvlarga quyidagilarni keltirish mumkin.

1. Institutsional-modernizatsiya strategiyasi

Moliyaviy rejalashtirishning samaradorligi, avvalo, uni amalga oshiruvchi institutsional mexanizmlarni takomillashtirishga bog'liq. Shu bois:

- Davlat moliyasida normativ-huquqiy bazani modernizatsiya qilish, budjet jarayonlarini xalqaro standartlarga moslashtirish;

- Moliyaviy boshqaruv tizimida shaffoflik va hisobdorlik tamoyillarini kuchaytirish;

- Davlat-xususiy sheriklik institutini keng joriy qilish orqali resurslar diversifikatsiyasini ta'minlash.

2. Axborot-raqamli transformatsiya strategiyasi

- Moliyaviy rejalashtirish jarayonlarida raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt va big data asosida prognozlash modellarini joriy qilish;

- Moliyaviy ma'lumotlarning integratsiyalashgan elektron bazasini shakllantirish;

- Yashirin iqtisodiyotni qisqartirish maqsadida raqamli monitoring va nazorat tizimlarini kuchaytirish.

3. Makroiqtisodiy barqarorlashtirish strategiyasi

- Soliq va budjet siyosatini uzoq muddatli barqaror rivojlanish tamoyillari asosida uyg'unlashtirish;

- Budjet defitsiti va tashqi qarzlarni optimallashtirish;

- Kapital bozorini rivojlantirish, fond birjalari va sug'urta tizimini kengaytirish;

- Xorijiy investitsiyalar va moliyaviy grantlarni jalb etish mexanizmlarini diversifikatsiya qilish.

4. Ijtimoiy yo'naltirilgan strategiya

- Moliyaviy rejalashtirishda ijtimoiy adolat tamoyillarini kuchaytirish;

- Ta'lim, sog'liqni saqlash, ekologiya va infratuzilmani ustuvor moliyalashtirish;

- Aholining moliyaviy inklyuziyasini kengaytirish, aholining barcha qatlamlari uchun moliyaviy xizmatlarga teng imkoniyat yaratish.

5. Innovatsion va barqaror rivojlanish strategiyasi

- Moliyaviy rejalashtirishning ustuvor yo'nalishlariga innovatsion iqtisodiyot, raqamlashtirish, yashil energetika va barqaror infratuzilmani kiritish;

- Uzun muddatli moliyaviy strategiyalarda klaster yondashuv va hududiy differensiyatsiya asosida samaradorlikka erishish;

- Xalqaro moliyaviy institutlar bilan integratsiya orqali transmilliy moliyaviy boshqaruv amaliyotlarini joriy etish.

Umuman olganda, moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni bo'yicha taklif etilgan strategik yo'nalishlar davlat moliyasi barqarorligini ta'minlash, iqtisodiy o'sish sur'atlarini yuqori darajada saqlash, ijtimoiy adolat va aholi farovonligini oshirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlar tizimini ifodalaydi. Bu esa o'z navbatida milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini kuchaytirish va global integratsiya jarayonlarida faol ishtirokini ta'minlashga xizmat qiladi.

Moliyaviy rejalashtirishning ijtimoiy-iqtisodiy mazmuni iqtisodiyotga ta'siri:

- Makroiqtisodiy barqarorlik – inflyatsiya va budjet muvozanatini ta'minlaydi;

- Resurslarni samarali taqsimlash – investitsiyalar ustuvor yo'nalishlarga yo'naltiriladi;

- Ijtimoiy rivojlanish – ta'lim, sog'liqni saqlash va infratuzilma qo'llab-quvvatlanadi;

- Biznes va ishbilarmonlik – soliq imtiyozlari va subsidiyalar orqali tadbirkorlik rivojlanadi;
- Innovatsiya va raqobatbardoshlik – “yashil iqtisod” va raqamlashtirishni moliyalashtirishga xizmat qiladi;
- Xalqaro integratsiya – to'lov balansi va xorijiy sarmoyalar barqarorligi ta'minlanadi.

Xulosa qiladigan bo'lsak, moliyaviy rejalashtirish iqtisodiyotda barqarorlik, samaradorlik va raqobatbardoshlikni kuchaytiradi.

Davlat budjetini rejalashtirish – bu kelgusi moliyaviy yilda davlatning daromad va xarajatlarini asosli ravishda baholash va taqsimlash jarayoni bo'lib, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash, ijtimoiy sohani qo'llab-quvvatlash hamda ustuvor strategik maqsadlarga erishish uchun muhim vosita hisoblanadi. Uning mohiyati davlat daromad manbalarini (soliqlar, bojxona to'lovlari, transfertlar va boshqalar) aniqlash, ularni ustuvor yo'nalishlarga samarali taqsimlash, qarz mablag'larini oqilona boshqarish va xarajatlarni iqtisodiy siyosat maqsadlariga mos ravishda shakllantirishdan iborat.

Milliy darajada budjet rejalashtirishning asosiy vazifasi makroiqtisodiy barqarorlikka erishish, davlat qarzini nazoratda ushlash, ijtimoiy barqarorlik va adolatni ta'minlash hamda taraqqiyot strategiyalarini moliyalashtirishdan iborat. Shu jihatdan u davlat moliyasining eng muhim mexanizmlaridan biri sifatida mamlakat iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishida hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Budjet jarayoni esa davlat moliyasini samarali boshqarishda asosiy o'rin tutadi. U budjetni ishlab chiqish, muhokama qilish, tasdiqlash, ijro etish va nazorat qilish kabi huquqiy va moliyaviy bosqichlarni o'z ichiga oladi. Jarayon avval budjet prognozi va loyihasini tayyorlashdan boshlanadi: Iqtisodiyot va moliya vazirligi tahlillarga asoslanib kelgusi yil uchun daromad va xarajatlarni belgilaydi, vazirlik va mahalliy hokimliklar o'z takliflarini kiritadi. Shundan so'ng, budjet loyihasi hukumat tomonidan ishlab chiqiladi.

Davlat moliyasini rejalashtirishda davlat korxonalarida (DK) moliyaviy rejalashtirish muhim o'rin tutadi. U davlat tomonidan belgilangan tijorat hamda ijtimoiy-iqtisodiy maqsadlarga erishishga qaratilgan moliyaviy maqsadlar, resurslardan foydalanish manbalari va yo'nalishlarini aniqlash jarayoni hisoblanadi. Davlat korxonalarida moliyaviy rejalashtirishning o'ziga xos jihatlari mavjud bo'lib, u daromadlilik va davlat topshiriqlarini bajarish maqsadlarini uyg'unlashtirgan holda amalga oshiriladi. Bu jarayonda davlat tomonidan tartibga solish me'yoriy hujjatlar va davlat dasturlari orqali namoyon bo'ladi. Shuningdek, aralash moliyalashtirish tizimi qo'llanilib, ham o'z daromadlari, ham budjet mablag'lari ishlatiladi. Biroq, korxonalar cheklangan moslashuvchanlikka ega bo'lib, tariflar, narxlar va xarajatlar bo'yicha mustaqil qaror qabul qilish imkoniyatlari tor doirada bo'ladi.

Davlat korxonalarida moliyaviy rejalashtirishning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat: moliyaviy barqarorlik va o'zini-o'zi ta'minlashni ta'minlash, budjet va budjetdan tashqari mablag'lardan maqbul foydalanish, davlat topshiriqlari va uzoq muddatli dasturlarni bajarish, xarajatlar samaradorligini oshirish hamda pul oqimining barqarorligini ta'minlash.

Shu bois, davlat korxonalarida moliyaviy rejalashtirish jamiyat va davlat oldidagi yuksak mas'uliyat bilan mablag'larni samarali boshqarish, davlat funksiyalarini bajarish va barqaror rivojlanishni ta'minlashga xizmat qiladi. Davlat moliya tizimida esa moliyaviy rejalashtirish budjet tashkilotlari (budjetdan mablag' oluvchilar va taqsimlovchilar)da ham o'ziga xos xususiyatlarga ega. Bu yerda asosiy maqsad — cheklangan budjet resurslarini davlat funksiyalari va ijtimoiy vazifalarni amalga oshirishga yo'naltirishdir. Jarayon murakkab va qat'iy tartibga solingan bo'lib, unda shaffoflik, nazorat va qonunchilikka qat'iy rioya etilishi ustuvor ahamiyatga ega.

Qo'shma korxonalarda moliyaviy rejalashtirish o'ziga xos xususiyatlarga ega. Jumladan, rejalashtirishda barcha ta'sischi larning manfaat va maqsadlari (foyda, texnologiya, bozor) hisobga olinadi, jarayon xalqaro tabiatga ega bo'ladi, buxgalteriya hisobining turli standartlari qo'llaniladi, murakkab huquqiy shartnomalar amal qiladi. Shu bois moliyaviy reja ta'sis shartnomalari va aksiyalarni taqsimlash asosida tuziladi, moliyalashtirishda esa aralash manbalar — ustav kapitali, kreditlar, grantlar hamda hamkorlarning investitsiyalaridan foydalaniladi. Qarorlar qabul qilishda ishtirokchilar o'rtasida kelishuv zarur bo'lib, bu cheklangan moliyaviy avtonomiyani anglatadi.

Qo'shma korxonalarda moliyaviy rejalashtirishning asosiy maqsadlari — moliyaviy ehtiyojlarni aniqlash, tomonlar o'rtasida majburiyatlarni taqsimlash, investitsiyalarni asoslash va samaradorligini monitoring qilish, foydani taqsimlash hamda mahalliy va xalqaro qonunchilikka muvofiqlikni ta'minlashdir.

Qo'shma korxona moliyaviy rejasining asosiy elementlari quyidagilardan iborat:

- Korxona budjeti — jami daromad va xarajatlar rejasi;
- Investitsiya rejasi — hamkorlar o'rtasida investitsiyalarni taqsimlash;
- Foyda va zarar prognozlari — rentabellik va dividendlar hisob-kitobi;
- Pul oqimini baholash uchun moliyaviy model.

Jarayonda ichki va tashqi audit talablariga asoslangan hisobot va nazorat, shuningdek, soliq rejalashtirish va turli yurisdiksiyalarda soliq optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Shu bilan birga, moliyaviy rejalashtirishda qo'shma korxonaning asosiy maqsad va strategiyalarini kelishish, ta'sischi larning hissalarini aniqlash (pul, aktivlar, texnologiya), operatsion va investitsiya faoliyatini rejalashtirish,

foyda va zararlarni taqsimlash tizimini belgilash, rejaning bajarilishini nazorat qilish hamda zarurat bo'lganda qayta ko'rib chiqish zarur.

Moliyalashtirish manbalari sifatida ta'sischiarning hissalar, bank kreditlari va ularni o'z vaqtida qaytarish imkoniyati, davlat subsidiyalari va xalqaro yordam dasturlari, xorijiy investitsiyalar hamda aksiya yoki obligatsiyalarni joylashtirish imkoniyatlari ilmiy tahlil qilinishi lozim.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Moliyaviy rejalashtirish – iqtisodiy boshqaruvning muhim bo'g'ini bo'lib, davlat, korxona va uy xo'jaliklari darajasida moliyaviy resurslarni oqilona taqsimlash va samarali foydalanishni ta'minlaydi. U ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy o'sish, infratuzilma rivoji, bandlikni oshirish, kambag'allikni kamaytirish va aholi farovonligini yaxshilash kabi ustuvor maqsadlarga xizmat qiladi. Moliyaviy rejalashtirish iqtisodiy tizimning barqaror ishlashi, daromad va xarajatlar muvozanati, risklarni boshqarish va uzoq muddatli strategik rivojlanishga erishishda hal qiluvchi ahamiyat kasb etadi.

Taklif etiladigan choralar:

Huquqiy bazani mustahkamlash – moliyaviy rejalashtirishni tartibga soluvchi qonun va me'yoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish.

Shaffoflikni ta'minlash – davlat va korxona budjetlari hamda moliyaviy oqimlar ustidan nazoratni kuchaytirish.

Raqamlashtirishni jadallashtirish – moliyaviy rejalashtirishda elektron tizimlar, sun'iy intellekt va big data texnologiyalaridan keng foydalanish.

Risklarni boshqarish mexanizmlarini kuchaytirish – moliyaviy barqarorlikni saqlash uchun sug'urta, rezerv fondlar va anti-inqiroz dasturlarini joriy etish.

Investitsiya muhitini yaxshilash – xususiy va xorijiy kapitalni jalb qilish uchun soliq imtiyozlari va kafolatlar yaratish.

Ijtimoiy samaradorlikka e'tibor qaratish – moliyaviy rejalarda bandlik, ta'lim, sog'liqni saqlash va ijtimoiy himoyani qo'llab-quvvatlashni asosiy vazifa sifatida belgilash.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Бондаренко Т.Г., Солтаханов А.У. Необходимость финансового планирования в условиях современной экономики // Инновационная наука. 2017. № 2-1. С. 164- 168.
2. Вишар С. П. Современные проблемы финансового планирования предприятий системы потребительской кооперации в России // Символ науки. 2016. № 6. С. 160-163.
3. Демин С. С., Зинченко А. С., Черкасов М. Н. Особенности финансового планирования производственных процессов на предприятиях машиностроения // Вестник университета. 2016. № 5. С. 130-132.
4. Зайцева И.С. Роль финансового планирования в формировании финансовой политики корпорации // Политика, экономика и инновации. 2016. № 8 (10). С. 1- 4.
5. Лаенко О.А. Методы финансового планирования и прогнозирования на предприятиях // Вестник Прикамского социального института. 2016. С. 52-55.
6. Нехаичук Ю. С., Борисовская А. П. Об организации финансового планирования на промышленном предприятии // Символ науки. 2016. № 9. С. 117-121
7. Янковская В. В. Планирование на предприятии: Учебник / В. В. Янковская. – М.: НИЦ ИНФРА-М, 2013. – 425 с.
8. Казмина И. В., Смолюнинова И. В., Щеголева Т. В. Символ науки. 2016. № 4. С. 83–84.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 9

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
